

FIȘA DISCIPLINEI (licența)

1. Date despre program

Instituția de învățământ superior	Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava
Facultatea	Facultatea de Științe ale Educației
Departamentul	Departamentul de Științe ale Educației
Domeniul de studii	Științe ale educației
Ciclul de studii	Licență
Programul de studii/calificarea	PSIHLOGIE/ Psiholog

2. Date despre disciplină

Denumirea disciplinei	PSIHLOGIE INTERCULTURALĂ				
Titularul activităților de curs	Conf. univ. dr. Maria-Doina SCHIPOR				
Titularul activităților de seminar	Conf. univ. dr. Maria-Doina SCHIPOR				
Anul de studiu	II	Semestrul	1	Tipul de evaluare	C
Regimul disciplinei	Categorica formativă a disciplinei DF - fundamentală, DD - în domeniu, DS - de specialitate, DC - complementară				DS
	Categorica de opționalitate a disciplinei: DI - impusă, DO- opțională, DF - facultativa				DO

3. Timpul total estimat (ore alocate activităților didactice)

I a) Număr de ore pe săptămână	4	Curs	2	Seminar	2	Laborator	-	Proiect	-
I b) Totalul de ore pe semestru din planul de învățământ	56	Curs	28	Seminar	28	Laborator	-	Proiect	-

II Distribuția fondului de timp pe semestru:	ore
II a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe	20
II b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren	15
II c) Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri	31
II d) Tutoriat	
III Examinări	3
IV Alte activități: activități extracurriculare (vizită în comunitate interculturală)	

Total ore studiu individual II (a+b+c+d)	66
Total ore pe semestru (I+II+III+IV)	125
Numărul de credite	5

4. Precondiții

Curriculum	-
Competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

Desfășurare a cursului		<ul style="list-style-type: none"> videoproiector, fișe de lucru, termometre interculturale, grila de evaluare a conținuturilor din perspectiva Educației interculturale, PC, videoproiector, suporturi electronice pentru unitatea de curs, prezentări PPT, materiale pentru aplicații, flip-chart, foi A1 și A3, manuale
Desfășurare aplicații	Seminar	-
	Laborator	-
	Proiect	-

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Operarea cu concepte fundamentale domeniului psihologiei C5. Proiectarea și realizarea intervențiilor psihologice C6. Relaționarea și comunicarea interpersonală specifică domeniului psihologiei
Competențe transversale	CT2. Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară pe diverse paliere ierarhice CT3. Autoevaluarea nevoilor de formare continuă în vederea adaptării competențelor profesionale la dinamica contextului social

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

Obiectivul general al disciplinei	Formarea unei grile conceptuale aparținând domeniului educației interculturale în vederea analizei și intervenției psihologice;
Obiective specifice	O1. Dezvoltarea unui sistem noțional și a unor modele teoretice specifice Psihologiei interculturale; O5 Utilizarea variabilelor specifice Psihologiei interculturale în vederea analizei și intervenției adecvate în cadrul unor situații concrete; O6 Explicarea și interpretarea unor practici antidiscriminatorii cu privire la apartenențele culturale; OT2. Demonstrarea capacității de a aborda contextele didactice prin prisma unui set de valori specifice educației interculturale OT3 Schimbarea atitudinală în sensul interogării asupra propriilor norme culturale și acceptării alterității.

8. Conținuturi

Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Psihologia interculturală – perspectivă de ansamblu <ul style="list-style-type: none"> Tendințe ale societății contemporane - Identitate și globalizare Natura socio-culturală a comportamentului uman Psihologia privită din perspectiva culturală 	2 ore	expunere, prelegerea intensificată, problematizarea, conversația	
2. Paradigmele interculturalității – cadre teoretice pentru interpretarea diversității culturale <ul style="list-style-type: none"> Concepte cheie: socializare, cultură, identitate culturală, enculturare, aculturație, șoc cultural, diversitate culturală, relativism cultural Modele ale culturii: modelul iceberg-ului, diagrama frunzei de ceapa, modelul propus de G. Hofstede 	2 ore	prelegerea intensificată, conversația, descoperirea dirijată, metodele și tehnicile gândirii critice	
3. Determinări culturale la nivelul funcționării psihice individuale <ul style="list-style-type: none"> Dimensiuni culturale implicite la nivelul cunoașterii Factori culturali implicați în luarea deciziilor Diferențe culturale în perceperea și exprimarea emoțiilor Relativism cultural la nivelul normelor și al valorilor Influențe culturale la nivelul limbajului și al comunicării. Bilingvismul <ul style="list-style-type: none"> Inteligența, aptitudinile și creativitatea – abordări cross-culturale Definirea culturală a trăsăturilor de personalitate 	4 ore	expunere dialogată, descoperirea dirijată, studiul de caz	
4. Construcția identitară și dificultățile de relaționare între culturi <ul style="list-style-type: none"> Teoria identității sociale și implicațiile ei în situații multiculturale Identitatea culturală ca proces de enculturare și raportul identitate-alteritate. Memoria autobiografică și cultura. Dialectica închidere-deschidere interculturală. Autodezvăluirea <ul style="list-style-type: none"> Construcția și reconstrucția identitară pornind de la stimuli culturali diferiți. Negocierea identitară 	2 ore	prelegerea intensificată, conversația, problematizarea, studiul de caz	
5. Culturi în contact – comunicarea interculturală <ul style="list-style-type: none"> Modele ale comunicării interculturale Cultura și procese de grup Comunicare verbală și comunicare nonverbală între culturi Blocajele comunicării interculturale: stereotipurile, prejudecățile, discriminarea, etnocentrismul și xenofobia 	2 ore	expunere, conversația, descoperirea dirijată, metodele și tehnicile gândirii critice	
6. Conflictul intercultural <ul style="list-style-type: none"> Definire. Cauze. Tipuri Strategii de prevenire și rezolvare a conflictelor interculturale Modalități de ameliorare a comunicării interculturale. Strategii de mediere și negociere interculturală	2 ore	expunere dialogată, problematizarea, demonstrația, studiul de caz,	

<ul style="list-style-type: none"> ● 7. Dezvoltarea psihică în perspectivă interculturală ● Copilul și copilăria în perspectivă culturală ● Variații culturale în practicile de creștere a copiilor ● Atașamentul în context cultural ● Influențe culturale asupra dobândirii autonomiei și a relațiilor ierarhice ● Adolescența în diverse culturi ● Relațiile romantice din perspectiva teoriei acceptare-respingere și a teoriei atașamentului ● Variații ale conceptului de familie în diverse culturi ● Rolul culturii în dezvoltarea socială și a relațiilor de-a lungul etapelor vieții 	4 ore	conversația, metodele și tehnicile gândirii critice, descoperirea dirijată,	
<p>8. Competența interculturală și formarea ei</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Principii de construcție a unui curriculum intercultural ● Curriculum informal și curriculum ascuns în perspectivă interculturală ● Dimensiunea experienței în formarea interculturală a elevilor ● Strategii de formare a competenței interculturale a elevilor ● Asimilatorul intercultural – principii de construcție și utilizare ● Jocul de rol și metaforele culturale în înțelegerea culturilor 	4 ore	demonstrația, asimilatoare interculturale, simulatoare interculturale conversația, problematizarea	
<p>10. Cercetarea psihologică cros-culturală</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Studiile interculturale – metode, principii și scopuri ale cercetării specifice psihologiei interculturale ● Variabile specifice psihologiei interculturale – modelul eco- cultural propus de Berry (1971) ● Instrumente de cercetare – abordarea emică și etică ● Erori specifice cercetărilor interculturale 	4 ore	metodele și tehnicile gândirii critice, conversația, problematizarea, studiul de caz	
<p>11. Perspectivă sintetică asupra psihologiei interculturale</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Relativismul cultural - modele educative, modele de cercetare ● Concluzii, studii de caz, propuneri 	2 ore	expunere dialogată, conversația, descoperirea dirijată	
Bibliografie			
<p>[1] Bourhis, R.Y.; Leyens, J.F. (1997), <i>Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri</i>, Editura Polirom, Iași.</p> <p>[2] Byram, M., & Masuhara, H. (2013). Intercultural competence. Applied linguistics and materials development, 143-160.</p> <p>[3] Bryan, A. (2023). From ‘the conscience of humanity’ to the conscious human brain: UNESCO’s embrace of social-emotional learning as a flag of convenience. Compare: A Journal of Comparative and International Education, 1-15.</p> <p>[4] Cozma T. (coord.) (2001), <i>O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea</i>, Polirom, Iași.</p> <p>[5] Cucoș, C. (2000), <i>Educația Dimensiuni culturale și interculturale</i>, Polirom, Iași.</p> <p>[6] Dasen, P., Perregaux, C., Rey, M.(1999), <i>Educația interculturală - experiențe, politici, strategii</i>, Editura Polirom ,Iași.</p> <p>[7] Delors, J. (coord.) (2000), <i>Comoara lăuntrică Raportul către UNESCO al comisiei internaționale pentru educație în secolul XXI</i>, Polirom, Iași.</p> <p>[8] De Prada, E., Mareque, M., & Pino-Juste, M. (2020). Creativity and intercultural experiences: The impact of university international exchanges. Creativity. Theories–Research-Applications, 7(2), 321-345.</p> <p>[9] Gavreliuc, A., (2011), <i>Psihologie interculturală</i>, Polirom, Iași.</p> <p>[10] Hofstede, G., Hofstede, J. G., Minkov, H. (2012). <i>Culturi și organizații. Sofiul mental. București: Humanitas.</i></p> <p>[11] Kohli Bagwe, T., & Haskollar, E. (2020). Variables impacting intercultural competence: a systematic literature review. Journal of Intercultural Communication Research, 49(4), 346-371.</p> <p>[12] Li, P., & Lan, Y. J. (2022). Digital language learning (DLL): Insights from behavior, cognition, and the brain. Bilingualism: Language and Cognition, 25(3), 361-378.</p> <p>[13] McGilchrist, I. (2023). Stapanul si emisarul sau. Creierul divizat si rolul emisferelor in modelarea culturala si evolutia societatii occidentale. Herald</p> <p>[14] Neculau, A., (coord.), (2002), <i>Noi și Europa</i>, Polirom, Iași.</p> <p>[15] Nedelcu, A., (2008), <i>Fundamentele educației interculturale – Diversitate, minorități, echitate</i>, Polirom, Iași.</p> <p>[16] Schipor, D.M., (2009), <i>Strategii de formare a formatorilor în perspectivă interculturală</i>, Editura Didactică și Pedagogică, RA, București.</p> <p>[17] Plugaru, L.; Pavalache, M. (2007), <i>Educație interculturală</i>, Ed. Psihomedica, Sibiu.</p>			

- [18] Stoica-Constantin, A., Neculau, A., (2004) *Conflictul interpersonal : prevenire, rezolvare si diminuarea efectelor*, Polirom, Iasi.
- [19] Shiraev, E. B., Shiraev, E. B., & Levy, D. A. (2016). *Cross-cultural psychology: Critical thinking and contemporary applications*. Taylor & Francis.

Bibliografie minimală

- [1] Cozma T. (coord.) (2001), *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Polirom, Iași.
- [2] Cucoș, C. (2000), *Educația Dimensiuni culturale și interculturale*, Polirom, Iași.
- [3] Gavreliuc, A., (2011), *Psihologie interculturală*, Polirom, Iași.
- [4] Stoica-Constantin, A., Neculau, A., (2004) *Conflictul interpersonal : prevenire, rezolvare si diminuarea efectelor*, Polirom, Iasi.
- [5] O'Sullivan, T. Hartley, J. Saunders, D. [et al.] (2001), *Concepte fundamentale din stiintele comunicarii si studiile culturale*, Polirom, Iasi.

Seminar	Nr. ore	Metode de predare	Observații
1. Psihologia interculturală - surse istorice <ul style="list-style-type: none"> ● Psihologia privită din perspectiva culturală ● Perspective asupra culturii deschise de psihologia interculturală ● Redefinirea umanului din perspective psihologiei interculturale 	2 ore	explicația, problematizarea, conversația	
2. Cultura ca dimensiune implicită a cunoașterii <ul style="list-style-type: none"> ● Cultura ca instrument de categorizare a realității ● Impregnarea culturală – enculturația ● Șocul cultural și necesitatea construirii unei grile de lectură descentrate asupra culturii ● Aculturația și efectele contactelor culturale 	2 ore	explicația,conversația, descoperirea dirijată	
3. Evoluție și funcționare cognitivă din perspectiva determinării culturale I <ul style="list-style-type: none"> ● Influența culturii asupra percepției. Percepție și iluzii perceptive. Categorizarea perceptivă conform criteriilor implicitului cultural. Geometria spațiului. Percepția timpului. Percepția muzicii. Percepția frumosului. ● Memoria și funcționarea ei culturală ● Aplicații 	2 ore	descoperirea dirijată, conversația, studiul de caz	
4. Evoluție și funcționare cognitivă din perspectiva determinării culturale II <ul style="list-style-type: none"> ● Gândirea critică în perspectivă interculturală ● Rezolvarea de probleme și raționamentul – influențe ale alfabetizării și școlarizării ● Cunoașterea declarativă și procedurală în diverse culturi ● Aplicații 	2 ore	explicația, conversația, descoperirea dirijată	
5. Abordări ale inteligenței din perspective mono și multiculturale <ul style="list-style-type: none"> ● Abordare istorică a teoriilor asupra inteligenței ● Interpretări asupra achizițiilor cognitive: teoria deficitului și teoria diferenței ● Definiri ale inteligenței determinate cultural ● Teoria genetic epistemică - raportări la determinarea culturală ● Aplicații 	2 ore	conversația, problematizarea, studiul de caz	
6. Abordarea interculturală a mecanismelor reglatorii <ul style="list-style-type: none"> ● Diferențe culturale în perceperea și exprimarea emoțiilor ● Stresul și anxietatea, furia – studii interculturale ● Motivația și impregnarea culturală a motivelor ● Valori și relaționare culturală ● Probleme implicate de impregnarea axiologică determinată cultural: collectivism-individualism, cooperare-competiție ● Aplicații 	2 ore	conversația, descoperirea dirijată, studiul de caz	

7. Perspectivă interculturală asupra relațiilor dintre sexe <ul style="list-style-type: none"> ● Perspectivă interculturală asupra relațiilor dintre sexe ● Sex și gen – definiiri conceptuale ● Masculin / feminin - diferențe psihologice și diferențe culturale ● Identitate de gen și socializare – destin sau traseu cultural? ● Sinteze și concluzii ● Aplicații 	2 ore	conversația, problematizarea,	
8. Dezvoltarea umană privită din perspectiva determinărilor culturale <ul style="list-style-type: none"> ● Conceptul de nișă de dezvoltare și relația ei cu schimbarea socială ● Teoria sistemic ecologică asupra dezvoltării ● Etnoteorii parentale și practici de creștere a copiilor ● Adolescența și cultura ● Aplicații 	2 ore	conversația, problematizarea, studiul de caz	
9. Percepția socială și cogniția socială <ul style="list-style-type: none"> ● Consistența și inconsistența cognitivă ● Atribuirea socială – atribuirea succesului și locul controlului ● Percepția de sine ● Datorie și corectitudine 	2 ore	explicația, conversația, descoperirea dirijată	
10. Interacțiunile sociale în perspectivă interculturală <ul style="list-style-type: none"> ● Conformismul și variațiile sale culturale ● Influența socială ● Cooperare și competiție ● Aplicații 	2 ore	dialogul, studiul de caz, conversația	
11. Aspecte culturale ale patologiei psihice <ul style="list-style-type: none"> ● Sindroame determinate cultural ● Tulburările anxioase și depresive ● Cultura și suicidul ● Dependentele și determinarea lor culturală ● Caracteristici culturale ale psihodiagnosticului și psihoterapiei 	2 ore	explicația, problematizarea, conversația	
12. Stereotipuri, prejudecăți, discriminare – provocări ale unei societăți bazate pe diferențe <ul style="list-style-type: none"> ● Delimitări conceptuale. Teorii explicative ● Înțelegerea lumii în care trăim - Modalități de reducere a prejudecăților și de cultivare a unei imagini decentrate asupra propriei culturi. Discriminarea pozitivă. 	2 ore	explicația,conversația, descoperirea dirijată, studiul de caz	
13. Conflictelor interculturale – modalități de reconciliere educativă <ul style="list-style-type: none"> ● Conflictelor interculturale – divergențe între perspective culturale diferite asupra lumii ● Educația interculturală ca modalitate de prevenire și atenuare a conflictelor interculturale ● Mediarea interculturală. Aplicații 	2 ore	explicația, conversația, descoperirea dirijată	
14. Mass media și interculturalitatea <ul style="list-style-type: none"> ● Influența presei scrise și a audiovizualului asupra atitudinilor interetnice – plusuri și minusuri ● Modalități educative de instituire a unor grile – filtru pentru informația din mass media ● Studii de caz, propuneri 	2 ore	explicația, problematizarea, conversația	
Bibliografie seminar			
[1] Bourhis, R.Y.; Leyens, J.F. (1997), Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri, Editura Polirom, Iași.			
[2] Byram, M., & Masuhara, H. (2013). Intercultural competence. Applied linguistics and materials development, 143-160.			
[3] Cozma T. (coord.) (2001), O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, Polirom, Iași.			
[4] Cucos, C. (2000), Educația Dimensiuni culturale și interculturale, Polirom, Iași.			

[5] Dasen, P., Perregaux, C., Rey, M.(1999), Educația interculturală - experiențe, politici, strategii, Editura Polirom, Iași.

[6] Delors, J. (coord.) (2000), Comoara lăuntrică Raportul către UNESCO al comisiei internaționale pentru educație în secolul XXI, Polirom, Iași.

[7] De Prada, E., Mareque, M., & Pino-Juste, M. (2020). Creativity and intercultural experiences: The impact of university international exchanges. Creativity. Theories–Research–Applications, 7(2), 321-345.

[8] Gavreliuc, A., (2011), Psihologie interculturală, Polirom, Iași.

[9] Holliday, A. (2021). Intercultural communication: An advanced resource book for students. Routledge.

[10] McGilchrist, I. (2023). Stapanul și emisarul său. Creierul divizat și rolul emisferelor în modelarea culturii și evoluția societății occidentale. Herald

[11] Neculau, A., (coord.), (2002), Noi și Europa, Polirom, Iași.

[12] Schipor, D.M., (2009), Strategii de formare a formatorilor în perspectivă interculturală, Editura Didactică și Pedagogică, RA, București.

[13] Neculau, A., Dragulescu, A., Lungu, O., 1996, Țigani - O abordare psihosociologică, Ed. Universității "Al. I. Cuza", Iași.

[14] Stoica-Constantin, A., Neculau, A., (2004) Conflictul interpersonal: prevenire, rezolvare și diminuarea efectelor, Polirom, Iași.

Bibliografie minimală seminar

[1] Cozma T. (coord.) (2001), O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, Polirom, Iași.

[2] Cucoș, C. (2000), Educația Dimensiuni culturale și interculturale, Polirom, Iași.

[3] Gavreliuc, A., (2011), Psihologie interculturală, Polirom, Iași.

[4] Stoica-Constantin, A., Neculau, A., (2004) Conflictul interpersonal : prevenire, rezolvare și diminuarea efectelor, Polirom, Iași.

[5] O'Sullivan, T. Hartley, J. Saunders, D. [et al.] (2001), Concepte fundamentale din științele comunicării și studiile culturale, Polirom, Iași.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Disciplina răspunde unei nevoi de formare interculturală a specialiștilor psihologi care își vor desfășura activitatea în spațiul multicultural bucovinean și într-o societate deschisă multiplelor interacțiuni culturale. Conținuturile disciplinei au fost elaborate ca urmare a consultării programelor de studii similare din țară și din Uniunea Europeană.

10. Evaluare

Tip activitate	Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	<ul style="list-style-type: none"> Identificarea și interpretarea unor practici culturale discriminatorii și anti-discriminatorii cu privire la apartenențele culturale; Manifestarea atitudinală în sensul interogării asupra propriilor norme culturale și al acceptării alterității; Demonstrarea capacității de a aborda contextele didactice prin prisma unui set de valori specifice psihologiei interculturale. 	Test docimologic	50%
Seminar	<ul style="list-style-type: none"> Aplicarea aparatului conceptual specific Psihologiei interculturale în vederea intervenției adecvate în cadrul unor situații psihologice concrete; 	Proiect aplicativ	50%
Laborator	-	-	-
Proiect	-	-	-

Standard minim de performanță

10.1. Standard minim de performanță evaluare la curs

Standarde minime pentru nota 5:

- capacitatea de a opera minimal în sfera teoretică a psihologiei interculturale;
- demonstrarea unui fond atitudinal coerent cu valorile promovate de psihologia interculturală

Standarde minime pentru nota 10:

- capacitatea de a nuanța subtil sistemul terminologic al psihologiei interculturale în vederea analizei contextelor culturale diverse;
- demonstrarea unor resurse atitudinale utilizabile în rezolvarea unor situații psihologice impregnate cultural.

10.2. Standard minim de performanță evaluare la activitatea aplicativă

Standarde minime pentru nota 5:

- capacitatea de a aplica informațiile specifice psihologiei interculturale în contexte concrete;
- demonstrarea unui fond atitudinal coerent cu valorile promovate de psihologia interculturală

Standarde minime pentru nota 10:

- operaționalizarea tehnicilor de cercetare în perspectiva psihologiei interculturale;
- demonstrarea unor resurse atitudinale utilizabile în rezolvarea unor situații psihologice impregnate cultural.

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de aplicație
	conf. univ. dr. Maria-Doina SCHIPOR	conf. univ. dr. Maria-Doina SCHIPOR

Data avizării	Semnătura responsabilului de program
	Conf. univ. dr. Aurora Adina COLOMEISCHI

Data avizării în departament	Semnătura directorului de departament
	Conf. univ. dr. Maria-Dona SCHIPOR

Data aprobării în consiliul facultății	Semnătura decanului
	Conf. univ. dr. Aurora Adina COLOMEISCHI